

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet Yılmaz tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Gülüstan Kılıç Koçyiğit
DEM Parti Grup Başkanvekili
Kars Milletvekili

Yurt dışında alınan doktora ve sanatta yeterlik diplomalarının denklik işlemleri Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı (ÜAK) tarafından yürütülmektedir. ÜAK'ın yayımladığı denklik süreçlerine ilişkin düzenlemelerde, başvuruların incelenmesi, Denklik Komisyonu tarafından değerlendirilmesi ve nihai kararın ÜAK Yönetim Kurulu tarafından verilmesi öngörülmektedir. Bu süreç, akademik yeterliliğin ve alınan diplomanın tanınmasının ötesine geçerek doktora tezlerinin içeriğinin ifade özgürlüğü, akademik özgürlük ve ceza hukuku bakımından değerlendirilmesine dönüştüğünde, bilimsel araştırma ve ifade özgürlüğü bakımından ciddi anayasal sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Anayasa'nın 27'nci maddesi bilim ve sanat özgürlüğünü, bilim ve sanatla ilgili araştırma yapma hakkını güvence altına almakta; 130uncu maddesi ise üniversitelerin bilimsel özerkliğini ve öğretim elemanlarının serbestçe bilimsel araştırma ve yayında bulunabilmesini korumaktadır. Anayasa Mahkemesi de akademik ve bilimsel özgürlüğün, eleştirel ve aykırı görüşlerin ifade edilmesini de kapsadığını; demokratik toplum düzeninde çoğulculuk, hoşgörü ve farklı düşüncelerin korunmasının zorunlu olduğunu çeşitli kararlarında vurgulamaktadır.

Kamuoyuna yansıyan bilgilere göre, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Binghamton University'de sosyoloji alanında doktora yapan akademisyen Güllistan Yarkın'ın doktora diploması için yaptığı denklik başvurusunda, doktora tezinde yer alan bazı ifadeler ceza hukuku bakımından değerlendirilmiş; bazı ifadelerin Türk Ceza Kanunu'nun 301'inci maddesi ve Terörle Mücadele Kanunu'nun 7'nci maddesi kapsamında değerlendirilebileceği yönünde işlemler gerçekleştirilmiş ve ÜAK tarafından adli makamlara bildirimde bulunulmuştur. Sürecin ilerleyen aşamasında terör örgütü propagandası yönünden yürütülen soruşturma kovuşturmayaya yer olmadığı kararı ile

sonuçlanırken, bazı ifadeler bakımından TCK'nin 301'inci maddesi kapsamında yargılama süreci başlamıştır.

Benzer biçimde, Binghamton University'de sosyoloji alanında doktora yapan Mehmet Baki Deniz'in doktora tezinin denklik sürecinde de tezde kullanılan ifadelerin "sert eleştiri", "kışkırtıcı" veya "sert üslup" taşıdığı yönündeki değerlendirmelerin denklik sürecine yansıdığı ve dosyanın adli makamlara bildirildiği kamuoyuna yansımıştır.

Yurt dışında doktora eğitimi almış akademisyenlerin diplomalarının tanınması ile tezlerdeki siyasi, toplumsal veya eleştirel ifadelerin ceza hukuku bakımından değerlendirilmesi birbirinden farklı hukuki alanlardır. Bir doktora tezinin belirli bir siyasi iktidarı, devlet politikasını, toplumsal yapıyı veya tarihsel yaklaşımı eleştirmesi, tek başına bilimsel niteliğinin veya akademik yeterliliğinin ölçütü haline getirilemez. Akademik özgürlüğün korunması, özellikle devlet politikalarını, iktidar ilişkilerini, Kürt meselesini, azınlık haklarını, toplumsal çatışmaları ve insan haklarını konu alan araştırmalar bakımından çoğulcu bilim ortamının sürdürülebilmesi açısından temel önemdedir.

Bu bağlamda;

1. 2015-2026 yılları arasında yurt dışında alınan doktora ve sanatta yeterlik diplomaları için ÜAK'a toplam kaç denklik başvurusu yapılmıştır? Bu başvuruların yıllara, başvuru alanlarına ve diplomaların alındığı ülkelere göre dağılımı nedir?
2. Aynı dönemde kaç doktora ve sanatta yeterlik diploması için denklik verilmiş, kaç başvuru reddedilmiş ve kaç başvuru hakkında başka bir işlem tesis edilmiştir? Yıllara göre sayısal dağılım nedir?
3. 2015-2026 yılları arasında ÜAK tarafından denklik başvurularının değerlendirilmesi sırasında doktora tezinin içerik, kavram, ifade, siyasi değerlendirme veya eleştiri niteliği bakımından ayrıca incelendiği kaç dosya bulunmaktadır?
4. Bu dosyalardan kaçında denklik kararının gerekçesinde doğrudan veya dolaylı biçimde tezde yer alan ifadeler, siyasi değerlendirmeler, devlet politikalarına yönelik eleştiriler veya tarihsel/toplumsal yorumlar dikkate alınmıştır?
5. ÜAK'ın doktora denklik mevzuatında, bir doktora tezinin siyasi görüş, devlet politikalarına yönelik eleştiri, toplumsal meseleler hakkındaki değerlendirme veya akademik

tartışmadaki yaklaşımı nedeniyle denklik verilmemesine imkân tanıyan açık bir hüküm bulunmakta mıdır? Bulunuyorsa ilgili düzenlemenin dayanağı nedir?

6. Doktora tezlerinin denklik sürecinde ceza hukuku bakımından incelenmesine ilişkin ÜAK tarafından belirlenmiş açık bir usul veya kriter bulunmakta mıdır? Varsa bu kriterler hangi mevzuat veya kurul kararıyla belirlenmiştir?
7. 2015-2026 yılları arasında ÜAK Denklik Komisyonları tarafından doktora tezlerinin belirli bölümlerinin ceza hukuku bakımından değerlendirilmesi amacıyla kaç akademisyenden veya uzmandan görüş alınmıştır?
8. Bu kapsamda görevlendirilen akademisyen veya uzmanlardan, tezlerin bilimsel yeterliliğini değerlendirmeleri dışında, belirli ifadelerin suç oluşturup oluşturmadığı yönünde hukuki değerlendirme yapmaları istenmiş midir?
9. Doktora denklik süreçlerinde tezlerin tercüme edilmesi veya belirli bölümlerinin incelenmesi amacıyla görevlendirilen kişilerin seçiminde hangi ölçütler kullanılmaktadır? Bu kişilerin uzmanlık alanları, akademik unvanları ve ilgili dosyayla olası çıkar çatışmalarının bulunup bulunmadığı nasıl denetlenmektedir?
10. 2015-2026 yılları arasında ÜAK tarafından denklik başvurusu yapan akademisyenler hakkında tezlerinde yer alan ifadeler nedeniyle Cumhuriyet başsavcılıklarına veya diğer adli mercilere kaç bildirim yapılmıştır? Bu bildirimlerin yıllara ve isnat edilen suçlara göre dağılımı nedir?
11. Bu bildirimlerden kaçında soruşturma sonucunda kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmiş, kaçında kamu davası açılmış ve kaçında soruşturma veya kovuşturma halen devam etmektedir?
12. ÜAK tarafından adli makamlara bildirilen doktora tezleri arasında TCK'nin 301'inci maddesi kapsamında değerlendirilen kaç dosya bulunmaktadır?
13. Aynı dönemde Terörle Mücadele Kanunu kapsamında suç oluşturabileceği değerlendirilerek adli makamlara bildirilen doktora tezlerinin sayısı kaçtır? Bu dosyaların kaçında soruşturma sonucunda kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmiştir?
14. Güllistan Yarkın'ın doktora denklik dosyasında tezinin hangi hukuki ve akademik ölçütler çerçevesinde incelendiği konusunda ÜAK tarafından herhangi bir idari veya kurumsal inceleme yapılmış mıdır?

15. Güllistan Yarkin'ın tezindeki ifadelerin TCK'nin 301'inci maddesi kapsamında değerlendirilmesi sürecinde ÜAK bünyesinde görev yapan akademisyenlerden hukuki nitelendirme yapmaları istenmiş midir? İstenmişse bunun hukuki dayanağı nedir?
16. Yarkin'ın dosyasında tezdeki ifadelerin terör örgütü propagandası kapsamında değerlendirilmesine ilişkin sürecin kovuşturmaya yer olmadığı kararıyla sonuçlanmasının ardından ÜAK tarafından denklik değerlendirmesine ilişkin herhangi bir yeniden inceleme yapılmış mıdır?
17. Mehmet Baki Deniz'in doktora denklik sürecinde tezinin "sert eleştiri", "kışkırtıcı" veya "sert üslup" taşıdığı yönündeki değerlendirmelerin denklik kararında veya ilgili idari süreçte ölçüt olarak kullanılıp kullanılmadığı incelenmiş midir?
18. ÜAK tarafından doktora denklik başvurularında "sert eleştiri", "kışkırtıcı ifade", "devlet politikalarına yönelik eleştiri", "siyasi değerlendirme" veya benzeri nitelendirmelerin denklik bakımından olumsuz ölçüt olarak kullanıldığı başka dosyalar bulunmakta mıdır? Bulunuyorsa toplam sayısı kaçtır?
19. Özellikle Kürt meselesi, etnik kimlik, azınlık hakları, çatışma, insan hakları, devlet politikaları ve siyasi tarih alanlarında doktora çalışması yapan akademisyenlerin denklik başvurularında, tezlerin içerikleri nedeniyle diğer akademik alanlara kıyasla farklı bir değerlendirme yapılıp yapılmadığına ilişkin herhangi bir istatistiksel çalışma veya kurumsal inceleme yapılmış mıdır?
20. ÜAK'ın doktora denklik süreçlerinde bilimsel yeterlilik ile tez içeriğindeki görüş, eleştiri veya siyasi değerlendirmelerin birbirinden ayrılmasını sağlayan yazılı bir denetim mekanizması bulunmakta mıdır?
21. Bilimsel araştırma ve akademik ifade özgürlüğünün Anayasa'nın 27'nci ve 130'uncu maddeleri ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10'uncu maddesi kapsamında korunması karşısında, yurt dışında alınmış doktora diplomalarının denklik süreçlerinde akademik çalışmanın içeriğinin ceza hukuku bakımından değerlendirilmesinin akademik özgürlük üzerindeki etkileri konusunda ÜAK veya Cumhurbaşkanlığı nezdinde herhangi bir değerlendirme yapılmış mıdır?
22. Yurt dışında doktora eğitimi tamamlayarak Türkiye'ye dönmek isteyen akademisyenlerin, tezlerinde yer alan eleştirel veya politik ifadeler nedeniyle denklik işlemlerinde adli süreçlerle karşılaşmalarının akademik beyin göçünü ve Türkiye'ye akademik dönüşleri

olumsuz etkileme ihtimali konusunda herhangi bir araştırma veya etki analizi yapılmış mıdır?

- 23.** Türkiye'nin yükseköğretim sisteminin uluslararası akademik hareketlilik ve akademik özgürlük bakımından uluslararası standartlarla uyumlu hale getirilmesi amacıyla, doktora denklik süreçlerinde tez içeriğinin siyasi veya cezai değerlendirmeye konu edilmesini önlemeye yönelik yeni bir düzenleme yapılması planlanmakta mıdır?
- 24.** ÜAK tarafından 2015-2026 yılları arasında doktora denklik başvurularında verilen ret kararlarının gerekçeleri, adli makamlara yapılan bildirimler ve bu bildirimlerin sonuçları yıllık ve akademik alan bazında kamuoyuna açıklanacak şekilde şeffaflaştırılacak mıdır?